

เมตตากถา ว่าความรักและความหวังดี^๑

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ศ., ดร., ป.ธ. ๙

กรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

ประธานกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

เอกมปิ เจ ปาณมทฺถุจฺจิตฺโต

เมตตายติ กุสโล เตน โหตีติ

บัดนี้ จะรับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนาใน**เมตตากถา ว่าด้วยความรักและความหวังดี** เพื่อฉลองพระราชศรัทธา ประดับพระปัญญาบารมี อนุรูปแต่พระราชกุศลบุญราศีกัมภีณานุประทาน ในการที่ สมเด็จพระบวรราชเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทาน พระราชทานุเคราะห์ พิธีบำเพ็ญกุศลออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ ท่านเจ้าคุณพระราชญาณมงคล (เสน่ห์ ปภังกร) อดีตเจ้าอาวาสวัดปรมัยยิกาวาส วรวิหาร และอดีตเจ้าคณะตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้ถึง มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ รวมอายุได้ ๗๑ ปี พรรษา ๕๐

การที่สมเด็จพระบวรราชเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรด พระราชทานพระราชทานุเคราะห์ในครั้งนี้ ก็ด้วยทรงพระอนุสรณ์ถึงหิตานุหิตประโยชน์ที่ท่านเจ้าคุณพระราชน ญาณมงคล ได้บำเพ็ญไว้แก่ประเทศชาติ พระศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอเนกประการ ปฏิปทาที่ ท่านเจ้าคุณได้ดำเนินไว้ในยามที่มีชีวิตอยู่สามารถนำมายกย่องเชิดชูเป็นทิฏฐานุคติคือแบบอย่างที่อนุชนคนรุ่น หลังสามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะท่านเจ้าคุณเป็นพระเถระเชื้อสาย รามัญผู้เพียบพร้อมด้วยอรรถกถาและประณีตปฏิบัติ

คุณสมบัตินั้นอรรถกถาเกิดจากการศึกษาพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะ ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ดังที่ปรากฏว่า ท่านเจ้าคุณพระราชนญาณมงคล มีนามเดิมว่า เสน่ห์ แดงเฟื่อง ถือ กำเนิดเมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๓ ที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เข้ารับการบรรพชาเป็นสามเณรขณะมีอายุได้ ๑๒ ปี เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๕ ที่วัดเสาชิงช้า อำเภอปากเกร็ด มีความอุตสาหะวิริยะในการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมจนสอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๑ ต่อมา ได้รับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัด เสาชิงช้า เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๓ ได้ฉายาว่า ปภังกร แปลว่า ผู้สร้างแสงสว่าง ท่านเอาใจใส่ในการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมาตั้งแต่ต้นจนสอบไล่ได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๗ ยิ่งไปกว่า

^๑ พระธรรมเทศนา เรื่อง 'เมตตากถา' ว่าด้วยความรักและความหวังดี ในการพระราชทานเพลิงศพ พระราชน ญาณมงคล (เสน่ห์ ปภังกร ป.ธ.๕) อดีตเจ้าอาวาสวัดปรมัยยิกาวาส ณ วัดปรมัยยิกาวาส อำเภอปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

นั้น ท่านยังได้รับการศึกษาตามอธยาศัยด้วยการเรียนภาษารามัญเพื่อสืบสานรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของชาวไทยเชื้อสายรามัญจนสามารถเจริญพระพุทธรูปและแสดงพระธรรมเทศนาเป็นภาษารามัญได้เป็นอย่างดี

ในส่วนปรทิตปฏิบัติคือการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น ท่านเจ้าคุณพระราชญาณมงคล ได้รับภรรจรุระพระศาสนาด้วยการดำรงตำแหน่งเป็นรองเจ้าอาวาสวัดปรมัยยิกาวาส วรวิหาร เมื่อพ.ศ. ๒๕๓๒ ท่านได้สนองงานคณะสงฆ์ด้วยดีจนได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดปรมัยยิกาวาส วรวิหาร สืบต่อจากท่านเจ้าคุณพระไตรสรณธัช ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๐ และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลเกาะเกร็ด เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๑ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๕

ในยามที่มีชีวิตอยู่ ท่านเจ้าคุณพระราชญาณมงคล เป็นพระเถรอาจารย์ผู้เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปและเป็นศูนย์รวมใจของชาวไทยเชื้อสายรามัญเพราะท่านสามารถเจริญพระพุทธรูปและแสดงพระธรรมเทศนาเป็นภาษารามัญได้เป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังเป็นพระเถระนักพัฒนาผู้เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม ดังจะเห็นได้จากการที่ท่านให้การปฏิสังขรณ์ต้อนรับแขกผู้มาเยือนด้วยอธยาศัยอันดีงามโดยเสมอเหมือนกันอย่างไม่เลือกชั้นวรรณะ สอดคล้องต้องตามคุณลักษณะที่ว่า **“อตตานุมี มีหน้าตาเบิกบาน ปพพภาสี เอ่ยวาจาทักทายก่อน สุขสมภาสี เปล่งวาจาไพเราะเสนาะหู”** บุคคลผู้มีเมตตาธรรมได้ชื่อว่ามีบุญกุศลมาก สมดังพระบาลีนิคมเชปทที่รับพระราชทานยกขึ้นไว้ ณ เบื้องต้นว่า **“เอกมปิ เจ ปาณมทฺฐฐจิตฺโต”** **เป็นต้น แปลความว่า “ถ้าผู้ใดไม่มีจิตคิดประทุษร้ายสัตว์มีชีวิตแม้ชนิดหนึ่ง เจริญเมตตาอยู่ ผู้นั้นชื่อว่ามีกุศล เพราะการเจริญเมตตาอันนั้น”**

ขอรับพระราชทานถวายเป็นสิขณาว่า ผู้เจริญเมตตาหรือแผ่เมตตาต่อผู้อื่นเป็นคนมีบุญมาก คำว่า **เมตตา** หมายถึงความรักบวกรับกับความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข สมดังคำที่พระอรชกถาจารย์สังวรธรรณาไว้ว่า **“สตุเตสุ หิตาการปฺวตติลกฺขณา เมตตา”** แปลว่า **“เมตตา มีการดำเนินการอันเป็นประโยชน์เกื้อกูลในสัตว์ทั้งหลายเป็นลักษณะ”** นั่นคือเมื่อคนเรามีเมตตาต่อใครก็ต้องมีความหวังดีต่อเขาและแสดงออกด้วยการทำประโยชน์สุขให้แก่คนที่ตนมีเมตตา

ดังนั้น **เมตตาจึงเป็นความรักและหวังดีชนิดที่ไม่เห็นแก่ตัว** การแผ่เมตตาจึงเป็นส่งความปรารถนาดีไปให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญ ซึ่งตรงกันข้ามกับความรักของคนหนุ่มสาวที่เรียกว่าเปมะที่มีกระคนด้วยความเห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนตัวเป็นที่ตั้ง สมดังพระบาลีที่ว่า **“นตฺถิ อตฺตสมฺม เปมํ”** แปลว่า **“ความรักใดไหนเล่าจะเท่ารักตัวเอง”** ถ้าเรารักใครแบบเปมะ เราจะเรียกร้องให้คนรักมาสนองความปรารถนาของเรา ซึ่งแสดงว่า ประโยชน์ของเราสำคัญกว่าประโยชน์ของคนรัก ตรงกันข้าม ถ้าเรามีเมตตาต่อใคร เราจะถือประโยชน์ของคนนั้นสำคัญกว่าประโยชน์ของเราเอง

เหตุนี้ เราจึงสามารถสละประโยชน์สุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขของคนที่เรามีเมตตา ดังกรณีที่มีการดาผู้รักบุตรด้วยเมตตาต่อมเต็มใจพร้อมใจที่จะสละประโยชน์สุขของตนเพื่อประโยชน์สุขของบุตรนั้น สมดังพระบาลีในเมตตสูตรที่ว่า **“มาตา ยถา นิยํ ปุตฺตํ อายุสา เอกปุตฺตมนุรกฺเข”** **เป็นต้น แปลความว่า “ควรแผ่เมตตาจิตอย่างไม่มีขอบเขตจำกัดไปยังสรรพสัตว์ ดุจมารดาเฝ้าถนอมบุตรคนเดียวด้วยชีวิต ฉะนั้น”**

โดยนัยนี้ พระปฐมบรมราชโองการที่สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงประกาศไว้ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อพุทธศักราช ๒๕๖๒ ที่ว่า **“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”** แสดงถึงพระเมตตาคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยทั้งปวง

บุคคลผู้แผ่เมตตาไปสู่สรรพสัตว์ได้ชื่อว่ามีบุญมาก สมดังพุทธพจน์ที่ว่า **“เมตตา เยว ตานิ เจโตวิมุตติ อธิคฺคเหตุวา ภาสเต จ ตปเต จ วิโรจเต จ”** แปลความว่า **“เมตตาเจโตวิมุตินั้นแลย่อมสว่างไสวไพโรจน์ล้ำหน้าบุญกิริยาวัตถุเหล่านั้น”** หมายความว่า การแผ่เมตตาจัดเป็นภาวนามัยคือบุญที่สำเร็จด้วยการเจริญจิตภาวนา ที่ว่าเมตตาภาวนามีความสำคัญเหนือกว่าบุญกิริยาวัตถุ ๒ อย่าง คือ **ทานและศีล** เพราะเหตุว่าเมตตาภาวนาเป็นธรรมที่สร้างความบริบูรณ์ให้กับบุญที่เป็นสิลมัยคือสำเร็จจากการรักษาศีล นั่นคือบุคคลผู้มีใจประกอบด้วยเมตตาย่อมเต็มใจพร้อมใจที่จะรักษาศีล ตามนัยแห่งพระบาลีที่ว่า **“โย น หนติ น ขวาเตติ น ชินาติ น ขาเปย”** เป็นต้น แปลความว่า **“ผู้มีเมตตาในสัตว์ทุกหมู่เหล่าจะไม่ฆ่าเอง ไม่ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า ไม่ชนะเอง ไม่ใช้ให้ผู้อื่นชนะ ไม่มีเวรกับใครๆ”**

นอกจากนี้ เมตตาภาวนายังเป็นธรรมที่สร้างความบริบูรณ์ให้กับบุญที่เป็นทานมัยคือสำเร็จจากการบริจาคทาน กล่าวคือ สัปบุรุษหรือคนดีผู้มีใจประกอบด้วยเมตตาอย่างเต็มใจพร้อมใจที่จะสร้างประโยชน์เกื้อกูลและความสุขให้แก่คนเป็นอันมาก ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **“เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาเมโฆสพฺพสฺสทานิ สมฺปาเทนโต พฺหุโน ชนฺสฺส อุตถาย หิตาย สุขาย”** เป็นต้น แปลความว่า **“ภิกษุทั้งหลาย เมฆฝนก้อนใหญ่เมื่อตกลงมาทำให้ข้าวกล้าทั้งปวงเจริญงอกงาม ย่อมตกเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่คนหมู่มาก ฉนฺโต ภิกษุทั้งหลาย สัปบุรุษคนดีเมื่อเกิดในตระกูล ก็ฉนนั่นเหมือนกัน ย่อมเกิดเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่คนหมู่มาก”**

ในพุทธพจน์นี้ คำว่า **“อัตถะ”** แปลว่า ประโยชน์ แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ **๑. อัตตัตถะ ประโยชน์ส่วนตัว** **๒. ปรตถะ ประโยชน์คนอื่น** **๓. อุกยัตถะ ประโยชน์ส่วนรวม** ที่ชื่อว่าประโยชน์ส่วนรวมเพราะรวมประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์คนอื่นเข้าด้วยกัน เนื่องจากสัปบุรุษเป็นคนดีมีเมตตาต่อคนอื่น เขาจึงมุ่งทำประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ **ปัจจุบันเราเรียกคนดีประเภทนี้ว่าผู้มีจิตอาสา หมายถึงบุคคลผู้เสนอตัวเข้าบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่หวังประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ**

บุคคลผู้มีจิตอาสาต้องมีเมตตาเป็นพื้นฐานภายในจิตใจจึงจะเต็มใจพร้อมใจทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยการให้ทาน การพูดจาอ่อนหวาน การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และการวางตัวเสมอต้นเสมอปลายตามนัยแห่งสังคหวัตถุ ๔ ประการ ดังกรณีของชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อว่า **“มฆมาณพ”** ที่ถือว่าเป็นบุคคลต้นแบบของจิตอาสาในพระพุทธศาสนา ดังจะขอรับพระราชทานนำมาสาธกดังต่อไปนี้

ในอดีตกาลนานมาแล้ว มฆมาณพเป็นคนหนุ่มมีฐานะดีในหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง เขาเห็นว่าหมู่บ้านของเขามีแต่ป่าไม้รกกรุงรัง ไม่มีพื้นที่โล่งพอเป็นลานสำหรับให้คนมาชุมนุมกัน มฆมาณพมีเมตตาหวังประโยชน์ของคนหมู่มากจึงใช้จอบถากถางที่รกให้เป็นที่ชุมนุมสังสรรค์ของคนในหมู่บ้าน เขารู้สึกสุขใจที่เห็นคนในหมู่บ้านนิยมมาใช้ลานที่เขาทำไว้เป็นที่ผิงแดดและสนทนากันอย่างมีความสุข เมื่อคนอื่นมีความสุข เขาก็พลอยมีความสุขไปด้วย เขาจึงมีจิตอาสาถากป่าทำทางเดินระหว่างหมู่บ้านจนมีทางสัญจรเชื่อมระหว่างหมู่บ้านหลาย

แห่ง ตอนแรกผมมาพบทำกิจกรรมจิตอาสาอยู่คนเดียว เพื่อนของเขาเห็นว่าเข้าก็ถามว่าทำอะไร เขาตอบว่า **“ทำทางไปสวรรค์”** เพื่อนเหล่านั้นขอเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วย จำนวนเพื่อนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเพิ่มมากขึ้นจนมีจำนวน ๓๓ คน รวมระยะทางสัญจรระหว่างหมู่บ้านที่พวกเขาทำได้ประมาณ ๒ โยชน์

กลุ่มหนุ่ม ๓๓ คนเป็นที่นิยมนับถือของชาวบ้านจนทำให้ผู้ใหญ่บ้านระแวงว่าพวกเขากำลังคิดการใหญ่จึงชักชวนพวกเขาให้กลุ่มหนุ่มเล็กทำกิจกรรมจิตอาสาแล้วหันไปหาของป่ามาขายหรือต้มเหล้าขายจะดีกว่า กลุ่มสหาย ๓๓ คนไม่สนใจคำแนะนำของผู้ใหญ่บ้าน ยังคงมุ่งทำทางไปสวรรค์กันต่อไป คะแนนนิยมของชาวบ้านที่มีต่อกลุ่มหนุ่มยิ่งพุ่งสูงขึ้น ผู้ใหญ่บ้านมองกลุ่มสหาย ๓๓ คนว่าเป็นภัยสังคม จึงหาเรื่องแจ้งไปที่ทางการว่ากลุ่มสหายพวกนี้เป็นกลุ่มกบฏ ทางกรจึงจับตัวพวกเขาไปเฝ้าพระราชาด้วยข้อหากบฏ พระราชาทรงเชื่อกำกล่าวหาของผู้ใหญ่บ้านจึงสั่งประหารชีวิตชายหนุ่มทั้ง ๓๓ คนโดยให้จับคนทั้งหมดนอนเรียงกันเป็นแถวแล้วไสช้างตัวใหญ่ให้เหยียบพวกเขา ชายหนุ่มทั้ง ๓๓ คนพร้อมใจกันแผ่เมตตาให้แก่ช้างเชือกนั้น ด้วยพลาญภาพแห่งเมตตาจิตของชายหนุ่มเหล่านั้น ช้างไม่ยอมเหยียบพวกเขา พระราชาจึงสั่งให้นำเสื่อมาคลุมคนทั้ง ๓๓ คนแล้วก็ให้ช้างไปเหยียบอีก ช้างก็ไม่ยอมเหยียบ พระราชาเกิดความสงสัยจึงเรียกหมมาสอบถามได้ความจริงว่าชายหนุ่มทั้งหมดถูกผู้ใหญ่บ้านใส่ร้าย จึงพระราชทานอภัยโทษให้แก่ชายหนุ่มทั้ง ๓๓ คน ทรงแต่งตั้งหมมาเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนผู้ใหญ่บ้านคนทำกิจกรรมจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น นอกจากทำทางสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านแล้ว ยังสร้างศาลาที่พักไว้ตามสี่แยกอีกด้วย หมมาอนุญาตให้ภรรยาของตนคือ สุนันทา สุจิตรา และสุธรรมามีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาด้วยการทำช่อฟ้าศาลา ขุดสระโบกขรณีและทำสวนดอกไม้ไว้รอบศาลา

เมื่อกลุ่มสหาย ๓๓ คนสิ้นชีพิตักษัย พวกเขาได้ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นที่ ๒ พร้อมกัน กลายเป็นเทวดากลุ่มใหม่ผู้มีบารมีมากจนเทพหมมาพได้ตำแหน่งเป็นท้าวสักกเทวราชหรือพระอินทร์ผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นนี้ที่ตั้งชื่อใหม่ว่า **“ดาวดึงส์”** มาจากคำในภาษาบาลีว่า **“เตตติส”** แปลว่า ๓๓ หมายถึงสวรรค์ชั้นที่มีกลุ่มเทวดา ๓๓ องค์ครองอำนาจ

เกี่ยวกับเรื่องนี้ พระพุทธเจ้าตรัสสรุปว่า **หมมาพมีคุณธรรมของจิตอาสา** ที่เรียกว่า **วัตรบท ๗ ประการ** ประกอบด้วย ๑. มาตาเปตปิโร เป็นคนกตัญญูเลี้ยงดูบิดามารดา ๒. กุเลชฎฐาปจายี เคารพอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูล ๓. สนนหาโจ พุดจาถ้อยคำอ่อนหวาน ๔. อปิสุณวาโจ ไม่พูดส่อเสียด ๕. ทานสัวิภาครโต เป็นคนมีใจกว้างชอบแบ่งปัน ๖. สจจวาโจ มีวาจาสัตย์ คือพูดจริงทำจริง ๗. โกธากิภู ระงับความโกรธด้วยการแผ่เมตตา

วัตรบท ๗ ประการนี้เป็นคุณธรรมสำคัญของผู้มีจิตอาสา และในบรรดาคุณธรรม ๗ ข้อนี้ ข้อสุดท้ายคือ **การระงับความโกรธด้วยการแผ่เมตตา** ถือว่าเป็นคุณธรรมพื้นฐานของกิจกรรมจิตอาสา เพราะกลุ่มสหาย ๓๓ คนมีจิตเมตตา พวกเขาจึงร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่นด้วยการสร้างทางสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้าน เป็นต้น พวกเขานัดแนะกันแผ่เมตตาให้ช้างที่ถูกบังคับให้เหยียบพวกเขา พลังแห่งเมตตาช่วยให้พวกเขารอดตายจากการถูกช้างเหยียบ

ท่านเจ้าคุณพระราชญาณมงคลเป็นพระเถระจิตอาสาผู้เปี่ยมด้วยเมตตาธรรมจึงเต็มใจพร้อมใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการทั้งหกด้านจนมีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ทั้งในด้านการปกครอง

การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ท่านได้ถือเพศพรหมจรรย์คือบวชเป็นพระภิกษุในพระบวรพุทธศาสนาตลอดชีวิต โดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกา ด้วยการสอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เย็นให้สัมผัส ปฏิปทาจริยวัตรอันงดงามด้วยเมตตาธรรมได้นำพาให้ท่านเจ้าคุณได้พัฒนาตนให้เพียบพร้อมด้วยอรรถกถาธรรมปฏิบัติคือทำประโยชน์ให้สมบูรณ์ด้วยสี่อาจารย์และความรู้ความสามารถที่สร้างโอกาสสำหรับบำเพ็ญพรตปฏิบัติเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ พระศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นอเนกประการ

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระอนุสรณ์ถึงการบำเพ็ญประโยชน์ไพศาลของท่านเจ้าคุณพระราชนุรักษ์มงคล จึงทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระราชนุเคราะห์พิธีบำเพ็ญกุศลออกเมรุพระราชทานเพลิงศพในครั้งนี้

อิมินา กตปุญญะ ขออำนาจพระราชากุศลที่ทรงบำเพ็ญให้เป็นไปด้วยดีในหมู่สงฆ์ทั้งปวงนี้จงสัมฤทธิ์ประสิทธิ์อิฏฐวิบากกุศลเพิ่มบารมีธรรมยิ่งขึ้นไปในสัมปรายภพแต่ท่านเจ้าคุณพระราชนุรักษ์มงคล (เสนห์ ปภังกร) อดีตเจ้าอาวาสวัดปรมัยยิกาวาส วรวิหาร สมพระราชเจตนาปรารถนาทุกประการ

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศานี้ พระสงฆ์จตุรวรรค จักสวดธรรมคาถา เพื่อเพิ่มพูนอัปมาทธรรมสัมมาปฏิบัติให้ยิ่งขึ้นไปในมหาสมณคัมภีร์พระราชนุรักษ์มงคลในเมตตาภาวดี ฉลองพระราชศรัทธา ประดับพระปัญญาบารมี ยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ ขอถวายพระพร